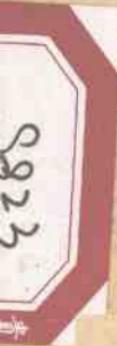
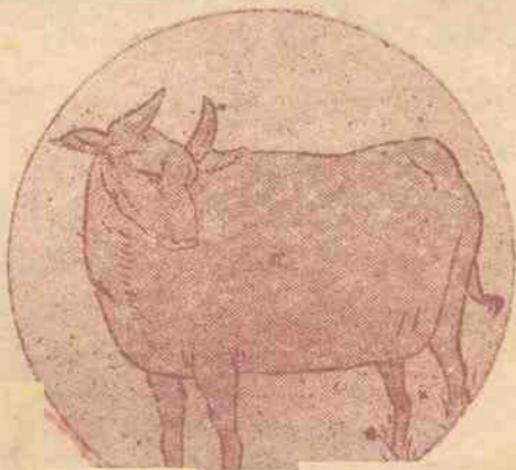

GI GI CIEDI DU

养牛奇迹

GUICOU MINCU CUBANSE

贵州民族出版社

(布依文)

荞牛奇迹

贵州民族出版社 郑译

(贵阳市八角岩)

(贵州省书刊出版业营业登记证字第002号)

贵州人民印刷公司 印刷

贵州省新华书店 发行

开本：787×1092 古 印张：古

1959年2月第一版第一次印刷

印数：1—2,000

统一书号：MT16142·2

定 价：三 分

SAU-HUNLAN CAUЧВӨНС
LEUЧ GIGI CIEЧЧ DUС

邵恒兰創造了养牛奇迹

Sau-hunlan duug Sinan xian Bagian xiaj hungise төгөлбүк сиёж дээ леүндеи. Дээ дууг би 1955 дундажаар даррун хоёр сиёждээ, хаигүээс сиц сиёж леүн бет дусвайз дээр сэ. Сэнэде, лий Баян өвчтөнчидээс саа гүй мөбвайз маган, дүйнжлийн гүй “vaid-dusdog”, союз мөбвайз лий ма лаз сиц лай гүйб, дээ сиёж бет дусвайз, лий рек дус дууг мөбвайз. Yinvei дээ Caulian дээр зэй, союз би лай ма дусвайз мийз бөнгө бийб гүйб, яе мийз бүом гүйб; эрч, рек дус мөбвайз ду gonблэг runчлааг леүн, youн bet дус дэм дээж сиб sei5 дус. Gyoн5 lug-vaiз нэйб нэйч, лий Баян са-мийз-лай дээр зэй би дэу, лий Баян дээр зиёнч би лай, дусдус ду мийз леүн giancuaj, гүйб дээж леүн “gyoн5 дус” союз би мийз лий бийб, vaislauc sei5 ги мийз бүом, мөбвайз дусадус runчluug, lugvaiз

duəduə maz dei". De lai bəiə duug biŋə gub
mufan cieŋč duə ðəm se dem ðəm xiaŋ,
gyəŋč seyian du lebəu de gub fuxiuvei-
yian dem seyian baibiau, bi'gvač de you
duug biŋə gub mufan cieŋč duə leučxiaŋ.

邵恆兰是思南县芭蕉乡红旗社的优秀女饲养员。她是1955年冬天担任饲养工作的，一开始就饲养了社里的8头耕牛。当时，一部分饲养员嫌喂母牛麻烦，都争着喂“单身牛”，所以剩下来的母牛就比较多，她饲养的8头耕牛中，就有6头是母牛。因为她照料得好，两年多来牛没有害过病，也没有跌过膘；而且，6头母牛都先后下了牛崽，由原来的8头增加到了14头。这些牛有的已将近一岁，有的已经半岁多，个个长得十分健壮，做到了“牛群两年无病，老牛四季满膘，母牛头头生崽，牛崽个个成活”。她多次被评为社里和乡里的饲养模范，社员们都推选她当护畜委员和社员代表；去年她又被评选为全县的模范饲养员。

San-hunlan yienbəma cieŋč duəvaiə ni?
baib laz neič duug geiə dian euyiau ginnian de.

邵恆兰是怎样饲养耕牛的呢？下面是她的几点主要经验。

CƏMSEŞMƏS BAUCI MƏM RIEV SƏMSEU5

經常保持牛舍清潔

Məp rieŋč duəvaiə mia li gitbət, erce
gənč gvač, gənč cab, cəmseşməs du emsevə

sen5seu5 rəuzrəm5rəm5. Ynjb hau5
dangəu5 de ma nəns, cīc duig “Boṇvunis
du nins ڏeiz”.

在牛舍里經常不离扫帚，而且勤掏、勤垫，随时都干干
净净、暖暖和和的。用她自己的話來說，就是“人都可以幽
得”。

HƏM3 DUSVAIS GUN IM5, CUYI CUEI5 DUS

註牛吃飽，注意放牧

Sau-hunlan yo5 cəws cuen5du5 li5
geislai gianjin, de runvei; ڇənəsej5 ən
bəi lot dau5 cənç, mian ڏeiz dusvais sou
cejç; ڇənədat gag cuen5 gyajhət dem cəma-
fuemç, mian ڏeiz dusvais cujsu; ڇwencəmç
ən bəi cənç ma lot, həm3 dusvais gun
im5im5, dei giu bia gva5 dwencejç.

邵恒兰在放牧耕牛时有很多讲究，她认为：冷天要晚出
早归，免得受寒；热天只放早晨和傍晚，免得受暑；秋天凉
爽，要早出晚归，註牛吃得饱饱的，好壮膘过冬。

De dəws gyən5du5 ڇan bakgun dei dem
vaib, gun nyaz hən dem gyəis, bən bəns
sam cu, you5 cəws cuen5du5, dəws bakgun

mis dei, gun nyuz mis hən de, cuen5 you5
gis gyəməz; bakgun dei, ra nyuz gun mis
səib de, cuen5 you5 gis gyəi nəib deu;
bakgun leuč dei ra nyuz gun leuč hən
de cuen5 you5 gis leuč gyəi. Dəjəs cəmə
haič duə ma rana, dəi5 gis leuč gyəi ləib
ma, yienjbneič cıč goyi həməz duə bakgun
mis dei de do lič nəib gihui ra nyuz
gun.

她把牛群按吃口好坏、采食快慢分成三个组，放牧时将吃口差、采食慢的放近处；吃口好、采食较快的稍放远一点；吃口最好、采食最快的放到最远的场地。收牧时，从最远的地方收回来，这就可使吃口较差的牛多有一些采食的机会。

Gyaňhəmb, Sau-huňlan cəp nyuz
duvaič leuč lai. Nyuz duug yienjbneič dəi5
ma:

另外，邵恒兰给牛准备的夜草也是十分充足的。草料的来源是这样：

1. Gəns nyuz; de nəua; "Duvaia yənja
huňz bo duug duňč biu5, gag roč gun
nyuz, mis luenb ak, cəməneič cıč goyi
gəns geižlai nyuzin5". Yinci, you5 cəmə

ŋəŋseŋč bənə nəi, duavaia de ye mis dəi
don5 nyumun5 gva5.

1.割草：她說：“才上山的牛是空肚子，只顧吃草，
不會亂跑，可抓住這個時間割一批嫩草”。因此，在寒天冷
冻的時候，她的耕牛也沒有斷過嫩草。

2. Gwɪ̄ puyzheu: bi'gva5 dəm dui
gyen5de gub leuč soj dən gau gwɪ̄ puyz-
heu, you5 cəmis rəmçgyot puyz roa leuč,
cīč ciangau gwɪ̄ puyzheu ma gaigie vundi.

2.青貯：去年她們隊里搞了兩窖青貯飼料，在水冷草枯
時，就全靠青貯飼料解決問題。

3. Yuŋb fienč, gəusəma dem soŋema5;
de you5 cəmisun5 cīč cuyi songi gai5
yienbnei, leuč ŋaibgyeis, mis laŋfei nəib
ləma. Duavaia yiban du dwi əu nyuz voiz
co5 gw. soj dus vaiſlaun mis līč heu de,
gwɪ̄ nyuz roa mis dəi, de cīč dəma puyz
fəg nəib, ruŋ un5 gva5 ləŋ cai gw, soyi
vaiſlaun ye mis roa byom. You5 cəmis
gw nyuz, həič caŋjo leuč yiance “gai5 roa
gw gon5, gai5 heu gw ləŋ”, əu nyuzroa gw
gon5, eas nyuzroa gw leuč gva5ləŋ, dəi

gyan̄hwaŋ yəŋp ḡw nyuŋsheu. De nəua:
“ən yieŋbnei⁹ duŋvai⁹ yəŋp gun im⁹”.

3. 利用稻草、苕藤和豆壳：她平时就注意收储这些东西，十分爱惜，不浪费一点。一般的牛都是喂吊草。两个没有牙齿的老牛，因吃不动干草，她就将草砍细，煮软后再喂，所以老牛也不会跌膘。在喂草时，还掌握了“先干后青”的原则，先喂干草，等干草吃完后，深夜才给青草。她说：“要这样牛才吃得饱”。

MI SIM HƏW3 DUŠVAIS BƏNS DUŠRƏU

不使牛生虱子

Ginnian de dwug: “dwenčeŋ re gəu bak, dmenrəuz re ruə, giangia dem hougia, ye məi⁹ cəməcəma gəb”. Duŋvai⁹ de yigin bəna ru bəi⁹, ɻənsəŋəuz dəŋs cəmə de gəns dəi⁹ nyuŋ leuč nəŋ⁹ co⁹ yietnai⁹, gyəŋ⁹ duŋduš ci⁹ hopŋəm de, dəwa gyəuz yiet ok ma, həwəz de roidaj dem gəb duŋrəu. bineŋ duŋvai⁹ ye nyi hau⁹ de, gibun saŋ gub dəŋs heub ci⁹ ma, vad ci⁹ bəi, heub dəŋp ci⁹ dəŋp, heub byaiz ci⁹ byaiz. Suiran cib sei⁹ duŋvai⁹ bən gub bet gi⁹ gyəŋ, dansi you⁹ cəwa cuen⁹ du⁹, gyəŋ⁹ du⁹ cuŋ cas de bəi hai gub rieŋb gub rieŋb, həp gub rieŋb gub rieŋb, nəib

deu du mis luenb ak.

她的經驗是：“冬季防嘴角，春季防耳朵，前肢和后肢，也要經常捉”。她的牛已經養成習慣，每當她割完草坐下休息時，牛群就圍繞著她，把頭伸出來，要她梳刮和捉虱子。平常牛也很聽她的招呼，基本上能做到招之即來，揮之即去，喊停就停，喊走就走。雖然14頭牛分做3處管，但在收放時，牛總是等她一栏一栏去放，一栏一栏去管，一點不亂跑。

CUYI REYU ВИЛЬНАІС

注意防疫

Sau-huylan leuc sin5 hau5 боячуудаа, боячуудаа үиенблээс нэеа, де сиц үиенблээс губ. Де мис gag cuyi сөмсөмээ баучи дэмгийн сөмсөн5, erce сиб үөнс сиц дэмс дэвүүн хиаду байгаа дэу, мис хөмз дурсваас гүн гэмч мис сен5 гва5, бин ei боячуудаа үяугиу, динги гүй yudaibinyio.

邵恆蘭十分相信兽医的話，兽医怎样布置，她就怎样执行。她不但注意經常保持牛舍清洁，而且每隔10天用草木灰普遍消毒一次，从不让牛飲脏水，并按照兽医要求，定期灌太平药。

MIS HЭУЗ МЕЬВАИС FANSAN

不让母牛空怀

Gyon5 mebyais de cieүч de, mis dan

duədus ruŋylug, erce du dwg leb fəndeis
ma giaube i. Dəŋs cəwa mebvais daubar
de, de ciç gag ciŋ bəi ra vaisdag dəm se
leb dei de giaubui. You5 cəwa mebvais
ruŋylug, yiuyi de cuŋəib couč luŋvaiš
dem gw̄ leuč dei, gyoŋ5 luŋvaiš du maz
dəiš dei, leuč deigyačiš.

她喂养的母牛不但个个生崽，而且全部是选种选配的。每次母牛发情的时候，她都亲自牵去找社里选好的种公牛交配。又由于她小心的接产和撫育，小牛都长得很结实，頂标致。

Sau-hunlan vei yieŋbmas roč yieŋb-
neič reŋai hoj cieŋduš ni? You5 cəwa fib
gaifaj, de dwg bouč baŋguj deu, gaifaj
gya5ləŋ yəŋč gaisi curuŋhuŋ sunho, yinci,
de cič reŋai sehui mo5 dem guŋcandaŋ,
reŋai Mau-cuxi. Rieŋcəwa de ye ročnaš
dəŋs, cieŋč dei duəvaiš, gub dei suŋcan,
gub dei hoj dəw se, yəŋč nwn gva5 duen-
ŋənə ūei, soyi de gyəiš duəvaiš dəw se
lumz gyəiš duəvaiš daŋgəu5 yieŋb deu.
De you5 dəw hoj cieŋduš, fahui leuč
gigixin dem cuŋcauxin, yinci caučbənə

leu⁴ "gyeŋduəs soŋ bi mia liŋ biŋb, vai-ge⁵ sei⁵ gi mia byom, mebvai⁵ duəduəs ruŋwug, luŋvai⁵ duəduəs maz dei" yien⁵ mofan sigi nei⁴.

邵恒兰为什么会这样热爱她的饲养工作呢？在解放前她是一个帮工，解放后才开始了主人翁的生活，因此，她热爱新社会和共产党，热爱毛主席。同时，她也认识到，把牛养好，把生产搞好，把社里的工作搞好，才能过好生活，所以她把社里的牛象自己的一样爱护。她在养牛工作中发挥了积极性和创造性，因此创造了“牛群两年无病，老牛四季膘肥，母牛头头生崽，牛崽个个成活”的模范事迹。

(Ban-minda cunli)

(潘明达整理)

YIAUGINGUNSE XIALAMAI
XIUMUCAIJ SI CEN3
ΘU NE5VAIS BƏN²S BƏI

跃进公社下那忙畜牧場水牛挤奶試驗成功

Guanlin xian Yiaugin-rummin-gujse
Xia'amaŋ xiumucaŋ, youŋ laž xiaŋ daŋcibu
hauciu dem cici, gamz diep gamz gub, si

cens əu ne5vaiə bəns bəi.

关岭县跃进人民公社的下那忙畜牧場，在乡党支部的号召和持支下，敢想敢作，試驗水牛挤奶成功了。

ðən se neiç you5 byaidwenbet gianli.
Guŋse you5 gyaj niangiu daulun dem
dij5 gianmian facan xiumu'nye guihua
enamun daulun gai5 vundi cens əu ne5-
vaiə. Runvei, veiliau baucun gaŋsuai,
liaŋsuai suncaj, hwnz yam5 deu gaifaj
lauduŋli məiŋbaŋk, gaigie dorso ne5 luŋ-
nəi⁹ vundi, məi⁹ əu ðeiðei yuŋb duvaia
cens ne5, facan ne5vaiə sunca si'nye,
veineiç cibu di ok masaj si cens əu ne5vaiə
gihua.

这个社是8月底建立的。公社在研討和制訂全面发展畜牧业规划中專門討論了耕牛挤奶的問題。認為，为了保畜銅
帅、粮帅升帳，进一步解放日女劳动力，解决托儿所的喂奶問題，必須利用耕牛挤奶发展牛乳生产事业，因而支部提出了立即試驗水牛挤奶的計劃。

Gai5 guaŋyiuŋ runvu neiç yous xiu-
mucaj curdan ma laz leuč. Caŋcaj
Vei-fagi duŋci masaj den leuč cŋ⁹ eigaŋ
duŋci niangiu. Leučgyeŋ⁹ ginxi hwn saj,

xinxin hūn gian, lumz mofan siyianyian Go-kinci nəua; "Сәшәнең әу уүнб ne5-vais, сенз ne5 сің duq ruunvu xiumucaң rəua, гүөңгөрөуа лің ceruin giangie gub bəna gai5 ruunvu даң gian həwəz de, міа cas gou бідүен ge5, din fuңa міа гиңч міа hən, gou bau5 cob cangia gon5". Dansi ye лің баңз siyianyian әу həiң lің mixin sixiaң, ruunvei gag vais yiaңniu yəңч сенз ok ne5, vais duniu nun сенз ok ne5 маң lің баңз әу lau duzvaias lu5 міа gamz сенз, лің баңз әу lau сенз ne5 leuң сіеңч vaisnəiб міа гүәу. Doi5 səm5 gai5 sixiaң ginguan neiң, дәм саң cucl dau5 bianluun hui әу, duңyi sixiaң ruunsi gva5ləң, leuңгүөң5 giixin gub leuң gai5 ruunvu даң gian həwəz de.

这个光荣任务由畜牧場担承下来了。場長韦发启同志立即同全場职工进行了研究。大家情緒很高，信心很强，如模范饲养員郭兴芝說：“現在需要牛奶，挤奶就是我們畜牧場的任务，我們有責任坚决完成党交給的任务，不嫌我人老，手脚不灵巧，我首先报名参加。”但也有部分饲养員存在迷信思想，認為只有洋牛才挤得出奶，土牛能挤出奶么！有的怕牛踢不敢挤，有怕挤了奶小牛养不活。針對这些思想情

况，場里組織了一次辯論會，統一了思想認誤後，大家決心完成黨交給的任務。

Өн gianmian duiguaj, əu si gub dəiz ginnian gon5. You5 laz caŋcaŋ dailin, soŋ lauŋ siyianyian coŋ leb ok dəuz de, you5 gyan gyəŋ5 vais leb əu soŋ mebvais gən5ne5 lauŋrəia, nyinane5 siŋzseu5, qai roŋzrog dəiz dwen deu daŋ giangan de dəuz, dəwa gub cenz ne5 duixiaŋ. Hai gub, cəwa fwaŋ yiet bəi dəŋla laz duŋ mo gən5ne5 de, duvavais cɪŋ lu5 dəuz bəi; bəia neič cɪŋ cəia gyəi dəŋla gyəwa, gaiz mo dəi5 baibləŋ bəi, naibnaib yiet dəŋla laz duŋ, mo ne5, duvavais cɪŋ you5 cəm leuŋ, danci cenz mia ok ne5. Leuŋgyəŋ5 gianca yianyin duŋ dən ne5 həiç fib gub, gən5ne5 həiç doŋ, cəwa cenz ne5 de duvavais roŋnyi get. Gubləwa həwa duvavais cuŋ5 ne5 ok dəuz ni? Siyianyian Lu—guexiu gianyi yuŋb əwaibəŋa rəuz dəuz ra5 gən5ne5 duvavais, həwa de fa ne5. Leuŋgyəŋ5 runvei liŋ dauli, ei de gub, mia dəŋla sam fwaŋcui, goran cenz ok ne5 bəi, suiran gag cenz dəiz

rok cət eajə ne5, dansi yigin gub gva5
guan daasit leuc. Dəui cui aŋ5 daəraɪç ,
masaŋ di ok: “ηənsəcog ciungi cens ok sam
gən xiaŋ daj bauxi” di fundou mubiau.
Ricəscəwa gianca ok ne5 siuz di yianyin
dwug; cens dau5dus gisu mia sug; vaiameb
vaiəluug duŋ⁹ hen gva5 huŋa, meb rueŋ⁹
luug, leuc huŋa dəŋ⁹ you5 mia dei,
mebvais mia cueŋ⁹ ne5 ok; mebvais gi əu
ne5 cieŋ⁹ vaiənəib, you əu cens ne5, gag
guŋ nyuŋ yinyiaŋ mia dəmç, təiž əu
bu liau ūei. Vei həwəz vaiənəib nuŋ dem
mebvais you5 gi ūeu gva5 huŋa, you
mia guŋ ne5 meb leuc, gyauŋhuŋa bak
duəvaiš əu cuiluŋ eo5. Gingva5 yieŋbneiç
gaigin gva5ləŋ, ok ne5 liaŋ masaŋ digau
dəŋ⁹ ɻəns can sam gən. Vaiameb cens ne5
hənəz, sou dəŋ⁹ daŋcibu guli dem cici,
gyeŋ⁹ siyiaŋyian giexin you5 gon5 byaibi
gub bənəz leuc 10 dus vaiameb cens ne5
ruŋvu, bin dənəz can ne5 liaŋ digau dəŋ⁹
dus ūeu ɻəns ūeu ok cət gən. Bimo5 leuc-
gyeŋ⁹ mebvais cens ne5 leuc cəiš.

要全面推广，先得进行試驗取得經驗。在場長的帶領下，選出的兩個青年飼養員在牛群中挑選了兩頭奶頭長大奶筋明顯的剛下崑一月的健康水母牛，作為擠奶對象。开头，當手伸到腹下摸奶頭時，牛踢起來了；於是就由遠而近改從背部慢慢按摩，逐漸伸向腹部，按摩乳房，牛是安靜下來了，但擠不出奶。大家檢查原因是奶包還沒有發脹，奶頭還很硬，擠時耕牛感到疼痛。怎樣叫母牛放奶呢？飼養員魯國秀建議用溫毛巾在奶包周圍洗擦，促使發奶。大家認為有道理，照着做，不到三分鐘，奶果然擠出了，雖然只擠得六、七兩，但已攻破了頭一關。興致很高，立即提出“爭取明天擠出三斤向黨報喜”的奮鬥目標，同時檢查出奶少的原因是：初次擠技術不熟練；母仔隔開過夜，娘戀兒，通宵鳴叫不安，母牛不放奶；母牛既要供給小牛吃奶又要擠奶，光吃青草營養不足，必須補飼精料。為使小牛能與母牛一起過夜，又不至吃掉母奶，晚上水牛嘴套上嘴籠。經過這樣改進以後，出奶量立即提高到日產三斤。水母牛擠奶成功，受到了黨支部的鼓勵和支持，飼養員們決心在年底以前完成十頭水母牛擠奶的任務，並把產奶量提高到每頭日產七斤。明年全部母牛擠奶。

(Li-fagin Liu-xigian)

(栗发清 刘惜泉)